

Heinolaan sijoittuvia kirjoja

Elisabet Aho: Lilly (2002), Romaani

Urajärven kartanon elämää 1800-luvun alussa kuvattiin kirjassa Valkea kuin lumi. Lilly jatkaa tarinaa vuodesta 1861, kun seuraava sukupolvi, sisarukset Lilly ja Hugo asuttavat kartanoa. Lilly von Heidemanin muistelmiin perustuvassa romaanissa poiketaan lyhyesti myös Heinolassa Lillyn koulunkäynnin ja myöhemmin opetustyön merkeissä.

Raili Autiala: Viimeinen lukukausi (1938), Tyttöromaani, reitillä

Romaanin päähenkilö Liisa asuu pikkusisarensa kanssa koulukortteerissa Heinolassa. Päivät täyttyvät koulunkäynnistä, läksyistä ja koulutoverien kanssa vietetystä vapaa-ajasta. Yhdelle oppilaista kehittyy salainen romanssikin abikeväänä.. Viehättävä vanhan ajan tyttöromaani kertoo menneen maailman koulunkäynnistä ja on oiva ajankuva 1920-luvun koulumaailmasta, katumaisemista ja yleisestä elämänmenosta Heinolassa nuorten silmin.

Vilho Helanen: Kohtalon silta (1951), Salapoliisiromaani, reitillä

Kuuluisa oopperalaulajatar saa nimettömiä uhkauskirjeitä. Varatuomari Kaarlo Rauta ei usko vaaran olevan todellinen, mutta kun laulajatar löytyy kuolleena epäillään Raudan vanhaa ystävää rikoksesta. Rauta saapuu Heinolaan tutkimaan tapausta, joka kuljettaa häntä 1950-luvun Heinolassa niin keskusta-alueella kuin sen laitamillakin. Heinolan kadut ja ravintolat ovat tunnistettavia aina pankkitalon kelloa myöten!

Axel Gabriel Ingelius: Heinolablomman (1856), Romaani

Maisemakuvausta ja rakkausdraamaa lähes kahden vuosisadan takaa yhtenä päähenkilönään heinolalainen nuori neito, jolla lienee todellinen esikuva. Irma Koskimies-Apiola on tehnyt teoksesta kirjallisuustutkimuksen.

Ruotsinkielinen romaani on ladattavissa sähköisesti osoitteessa:

<https://www.doria.fi/handle/10024/146121>

Sakari Issakainen: Espalador (2001) Romaani

Tatu ja Jere opiskelivat Heinolan seminaarissa, jossa Hum opetti tulevia opettajia. Tiet yhdistyvät uudelleen Helsingissä kylpyhuoneremontin myötä. Romaanissa palataan takautumin menneeseen aikaan ja tuon ajan Heinolaan. Kuka ihastui keneenkin, miten vapaa-aikaa vietettiin ja mikä on Espalador? Espalador oli Finlandia-palkintoehdokas 2001.

Liisa Marjatta Järvinen: Pää pystyyn Leena (1972), Lastenkirja, reitillä

Kirjan päähenkilö Leena aloittaa oppikoulunsa kaupungissa ja asustaa Olga-tädin luona. Alussa moni asia tuntuu pelottavalta ja koti-ikäväkin vaivaa, mutta pihalta löytynyt oranssitukkainen peikko antaa turvaa kiperissä tilanteissa. Syksyn edetessä Leena saa ystäviä, rohkaistuu ja luokkajuhlissa hän jopa nousee esiintymislavalle. Lastenkirja kuvaa pienen koulutyön kasvamista sotien jälkeisessä Itä-Hämeessä.

Liisa Marjatta Järvinen: Sammakonkukkaaja (2004), Elämäkerta

Talvisodan aikaan Heinolan Lusissa syntynyt Liisa Marjatta Järvinen kertoo kirjassaan elämänmenosta 1940- ja 1950- luvuilla Itä-Hämeessä. Saima-äiti ja isä-Lauri pääsevät ääneen 1910- ja 1920- lukujen kuvauksissa.

Uuno Kailas: Novelleja (1936), reitillä

Uuno Kailas, Heinolan maalaiskunnassa syntynyt runoilija asui lapsuutensa Hartolassa ja kävi koulua Heinolassa. Heinolan kouluaikojen maisemia ja tapahtumia on siirtynyt myös hänen tuotantoonsa, erityisesti muutamaan novelliin, jotka on julkaistu hänen kuolemansa jälkeen kokoelmateoksessa Novelleja.

Kailas ja hänen luokkatoverinsa Bruno Schildt päättivät lehtikirjoitusten innoittamana osallistua Aunuksen sotaretkeen, jonka kuluessa Schildt kuoli. Tarina päättyi myöhemmin novelliksi Bruuno on kuollut.

Nämä kaksi jalkaa eivät kuulu minulle kertoo Kailaan ramman luokkatoverin kokemuksista Heinolan kouluajoilta sekä hänen ja Kailaan myöhemmästä kohtaamisesta.

Arvi Kivimaa: Saari tuulten sylissä (1938), Romaani, reitillä

Lähtö ja kotiinpaluu -kaksoisromaanin on sanottu olevan Itä-Hämeen kansan kestävä muistomerkki. Kirja kertoo kahden sukupolven vaiheista Hartolassa, Heinolassa ja Helsingissä. Ensimmäisen osan (Saari tuulten sylissä) Heinolan osuudessa kertojajäänenä on Telkkävaaran Leo. Isänsä menettänyt poika tulee kouluun Heinolaan, kuten niin moni aikalaisensa. Hänen kouluaikoihinsa osuu myös vuosi 1918, minkä ajan tunnelmia kuvataan pojan näkökulmasta. Turvaa Heinolan-vuosiin tuovat kortteerin Ottu-kanttori perheineen. Romaanissa kuvataan kasvamista lapsesta miehuusikään saakka sekä vaikeitakin asioita, kuten luopumista ja surua.

Irma Koskimies: Mennyt maisema (1971), Romaani

Kertomus pienestä itähämmäläisestä maalaiskylästä, missä melkein kaikki ovat sukua toisilleen. Teos pohjaa todellisen kylän tapahtumiin ja niistä liikkuvaan perimätietoon ollen kuitenkin fiktiivinen teos lisättyine tapahtumineen ja henkilöineen. Kirjassa

käytetään onnistuneesti paikallista murretta ja jo lähes hävinnyttä kansankieltä rikkaine ilmaisuineen: Tässä taitaa tulla nyt vesleipä etie.

Irma Koskimies: Havumäen Eeva (1983), Romaani, reitillä

Romaanin tapahtumat sijoittuvat 1900-luvun alkuvuosiin, kun kaksi maalaistyttöä lähtee Heinolan sivukylältä kaupunkiin paremman elämän toivossa. Osa kirjan henkilöistä esiintyy omilla nimillään, jotkut heistä tuntuvat kovin tutuilta ja jotkut hahmoista lienevät ihan fiktiivisiä. Koskimies on varmaankin tuntenut Heinolan hyvin, sillä kaupungissa voi ajatuksissaan liikkua romaanin osoittamilla reiteillä ja nähdä sielunsa silmin pimeät puistot ja keskikaupungin kaduille sytytetyt lyhdyt. Katujen nimet ovat tosin tuosta ajasta muuttuneet.

Irma Koskimies-Apiola: Heinolan kukka ja sen tekijä (1964), Kirjallisuustutkimus

Itä-Hämeen liitteenä ilmestynyt kirjallisuustutkimus, joka sisältää myös teoksen lyhennelmän suomeksi. Katso Ingeliuksen teos Heinolablomman.

Ossi Ojala: Saarella tapahtuu (1963), Nuorten seikkailuromaani, reitillä

Partiolaisten Haukkavartio viettää leiriä saarella. Edessä oleva leirikaste jännittää kaikkia osallistujia. Sitä ennen joudutaan seikkailuun, joka käynnistyy ukkosmyrskyn raivotessa. Saarelle on rantautunut partiolaisten lisäksi tuntemattomia kulkijoita, mutta keitä he ovat ja miksi he ovat saapuneet saareen? Luvassa on vauhdikasta seikkailukerrontaa tositapahtumin höystettynä!

Kati Rapia: Voimia! (2022), Sarjakuva, reitillä

Voimia! jatkaa edellisen Rapien teoksen tarinaa. Nyt tutustutaan Suomen ensimmäisen tähtitieteilijän vaimoon, joka lähtee kahden muun naisen kanssa aikamatkalle tulevaisuuteen. Naiset päätyvät Heinolaan purkamista odottavaan hotelliin, jonka huoneissa majoilee purkamista vastustavia henkilöitä. Hotellissa he tapaavat mm. kaupungin lintutyöntekijän sekä runoilijan. Keskustelut rönsyilevät filosofisista mietteistä hömötiäisiin. Mitä kaikkea tapahtuukaan, kun kolme naista irrottautuu kohtaloidensa kahleista!

Kalle Veirto: Säbätalvi (2014), Nuortenkirja, reitillä

Einari Tallimäellä on ollut kova kevät: hän oli mukana skootterionnettomuudessa, jossa tyttöystävä loukkaantui ja tapahtumaa käsitellään pian oikeussalissa. Kariutuuko säbäunelma tähän? Sitten Heinolasta soitetaan ja tarjotaan pelipaikkaa - paljon peliaikaa ja vähän rahaa. Pikkukaupungin elämä alkaa ehkä vähän yllättäenkin maistua, kun Einarille löytyy tyttöystävä ja kaukalosta kavereita myös vapaa-ajalle. Majapaikka löytyy läheltä virtaa, jonka rannalla Einari ulkoiluttaa koiraa ja viettää

vapaahetkiä kavereidensa kanssa. Nuortenkirja kertoo nuoruudesta, ystäväydestä, urheilusta ja rakkaudesta.

Kauko Uolevi Virtanen: Uolevi (1965), Romaani, reitillä

Romaani kertoo teatraalisesta ja tarkkasilmäisestä pojasta, joka asuu perheineen Maaherranpuiston laidalla. Hän seuraa kaupunkilaisten touhuja, pääsee vierailulle originellin Tipa-tädin luokse ja semskatkin kiinnostavat nuorta miehenalkua. Romaani sijoittuu 1930-luvulle, mutta koska Heinolassa on tuoltakin ajalta vielä useita rakennuksia jäljellä, pystyy lukija liikkumaan sujuvasti Uolevin matkassa pihalta toiselle.